

SPORT¹ JAKO PERSPEKTIVNÍ POTENCIÁL ROZVOJE ZAMĚSTNANOSTI V EU

Vladimír Hobza, Tomáš Dohnal

Fakulta tělesné kultury, Univerzita Palackého, Olomouc, ČR

Předloženo v srpnu 2008

Zaměstnanost a ekonomický růst jsou dvěma nejdůležitějšími cíli, sledovanými v rámci Lisabonské strategie, pomocí níž by se z Evropy v dalších letech měl stát celosvětově nejdynamičtější a nejkonkurenceschopnější ekonomický region. Vlády jednotlivých zemí doposud plně nerozpoznaly prorůstový a zaměstnanostní potenciál, který skrývají dopady sportu a průmyslu volného času. Jejich vyhodnocení je velmi složité a přesto, že byly mnohé analýzy ve vyspělých zemích světa publikovány, jejich praktické využití je teprve na počátku. Prostřednictvím vybraných oblastí jsou dokumentovány případové studie potenciálního rozvoje zaměstnanosti iniciované rozvojem sportu². Možný vliv na potenciál zaměstnanosti a uplatnění na trhu práce se také staly jedním z významných faktorů tvorby nových curicul oboru rekreologie, které jsou zpracovávány v souvislosti s projektem Evropských sociálních fondů.

***Klíčová slova:** sport, zaměstnanost, odvětví volného času, životní styl, rekreologie*

ÚVOD

Jednou z rozhodujících oblastí a koordinačním uzlem rozvoje zaměstnanosti je v každé zemi státní správa a samospráva, která vytváří rámec legislativních, organizačních a ekonomických podmínek pro rozvoj podnikání v rámci objektivních tržních podmínek na straně jedné a rozvoj podmínek pro všeobecnou kultivaci lidského potenciálu na straně druhé. Bez institucionální podpory sportu, resp. bez politické vůle, bez konkrétních znalostí kompetentních pra-

¹ Sportem rozumíme (Evropská charta sportu, 1992) „všechny formy tělesné činnosti, ať již prostřednictvím organizované účasti či nikoli, které si kladou za cíl projevení či zdokonalení tělesné, psychické kondice, rozvoje společenských vztahů nebo dosažení výsledků v soutěžích na všech úrovních“.

² Název projektu ESF: Restrukturace oboru a inovace curicul studijního oboru Rekreologie.

covníků na příslušných úrovních státní správy a samosprávy nelze komplexněji rozvíjet tolik potřebné programy a činnosti na vybudování regionální sociální infrastruktury. Politika prozatím nespátřuje ve sportu potenciální motor, který může nastartovat růst ekonomiky a zvýšit zaměstnanost.

Podle rakouských a německých studií iniciuje sport hospodářské aktivity až ve výši 7,5 procenta hrubého domácího produktu. Zmíněné studie odhadují dopady sportu na jím ovlivňovaná průmyslová odvětví, neberou však v úvahu, jaké další ekonomicky relevantní dopady sport může mít např. na zdraví, jako faktoru životního stylu (Helmestein, 2004, Meyer & Ahlert, 2000).

Velmi perspektivním faktorem pro rozvoj zaměstnanosti je cestovní ruch, velké sportovní akce, pořádání olympijských her, mistrovství světa, zabezpečování komunální rekreace, atd. Stále častěji je cestování za sportovními akcemi, nebo cestování spojené s aktivním sportem spojováno s trvalým rozvojem regionů. Aktivní sportování v zimě i v létě má prokazatelný pozitivní dopad např. na investice do ubytovacího sektoru, na gastronomii, dopravu, sportovní služby, vzdělávání ve sportu, atd. To jsou ovšem jen některé vybrané faktory podporující zaměstnanost a ekonomický růst cílového regionu.

ZAMĚSTNANOST V JEDNOTLIVÝCH POTENCIÁLNÍCH OBLASTECH NÁRODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ INICIOVANÁ SPORTEM

1 Organizační zabezpečení sportovních systémů v zemích Evropské unie

Celkové organizační uspořádání sportovních systémů je dáno velmi rozdílnými faktory vzniku a rozvoje sportovního hnutí v jednotlivých zemích EU, které mají své kořeny v historických, kulturních, politických i ekonomických podmínkách těchto zemí. V současné Evropě lze rozlišit čtyři základní sportovní systémy: byrokratický, misijní, podnikatelský a sociální. Jednotlivé členské země EU uplatňují tyto systémy (Camy, Clijsen, Madella, Pilkington, 2002):

Byrokratický systém:	Belgie, Česká republika, Estonsko, Finsko, Francie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Portugalsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko.
Misijní systém:	Dánsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Rakousko, Švédsko.
Podnikatelský systém:	Irsko, Velká Británie.
Sociální systém:	Holandsko.

Zatímco byrokratický systém se vyznačuje legislativním vymezením podpory sportu, je podporován veřejnými autoritami v rámci politicko-demokratických zásad, misijní systém uspořádání vykazuje velmi vysokou míru autonomie sportovního hnutí. Sportovní politika je spravována velmi flexibilně v rámci jednotlivých správních území a místní vlády delegují pravomoci na místní střešní a správní složky sportovního hnutí, které přebírají odpovědnost za orientaci sportovní politiky. Podnikatelský sportovní systém je v podstatě založen na tržních principech ekonomiky dané země s vysokým podílem dobrovolnosti. V sociálním uspořádání mají z hlediska zaměstnanosti klíčový vliv sociální partneři a jejich dohody. (Přiřazení zemí do jednotlivých systémů je však v současné době opětně diskutováno.).

2 Zaměstnanost a institucionální zabezpečení rozvoje sportu v České republice

Velmi důležitou otázkou rozvoje jakékoli oblasti v určité zemi, tedy i rozvoje sportu je podpora této oblasti z hlediska politického a legislativního. Tento rámec vytváří koncepční a institucionální fiskální podporu na všech úrovních státní správy a samosprávy a postupným uplatňováním vhodných zákonů, cílenými finančními prostředky a prostřednictvím principu veřejné volby jsou organizačně ekonomickými opatřeními posilovány provozní a investiční capacity sportu od reprezentace až po místní (municipální) úroveň.

V současné době jsou v České republice vydávány z úrovně územních celků (krajů, měst a obcí) více jak pětikrát vyšší finanční prostředky na rozvoj sportu, než z úrovně státního rozpočtu (Hobza & Cíkl, 2008). Hlavní rozvoj sportu tedy stimulují místní rozpočty, které postupně rozvíjí vlastní institucionální zabezpečení prostřednictvím sportovní a volnočasové infrastruktury, tedy zařízení v majetku měst a obcí. Na doplnění vlastní infrastruktury je navazující grantová politika samosprávy směřována na podporu současné sítě sportovních klubů a jednot. Tyto prostředky jsou však určeny pouze na řešení „doplňkových služeb sportu“ či udržení provozu, případně omezené rekonstrukce sportovišť v majetku neziskových sportovních organizací.

Především ve městech nad 20 tis. obyvatel jsou vytvářeny zřizovatelem – městem – příspěvkové organizace (ale také akciové společnosti a s.r.o.) pod nejčastěji používaným názvem „Správa sportovních a tělovýchovných zařízení města“, „Tělovýchovná a sportovní zařízení města“, a pod.. V majetku těchto organizací jsou obvykle sportovní haly, stadiony pro atletiku, kopanou a hokej, koupaliště a také nově zřizované aquaparky, rekreačně – pohybové zóny a wellness centra. Výhodou účelově zřízených organizací je zlepšená koordinace služeb všech zařízení sportu, včetně jejich ekonomické saturace (sdružení

všech zařízení a aktivit). To umožňuje společný management a marketing sportovních služeb a poskytování jejich ucelenější nabídky. Tyto organizace se pak především starají o nabídkové programy a vytěžování kapacit jednotlivých zařízení. Management takto koncipovaných organizací vyžaduje vzdělané pracovníky, především z řad absolventů vysokých škol.

Výhodou nově zřizovaných subjektů (příspěvkových organizací) je komplexnější přístup k řešení organizačních změn v oblasti sportovních zařízení a komunální rekreace, včetně grantové připravenosti a schopnosti subjektu mnohostranné spolupráce s privátní neziskovou sférou.

Nevýhody této instituce se jeví v těchto oblastech:

- nepružné řízení a těžkopádné rozhodování v koncepčních a majetkových záležitostech
- nižší efektivnost (lépe – nezisková orientace),
- tendence k rozšiřování činnosti a služeb na úkor již existující konkurence,
- tendence ke stavbám nových, finančně i investičně náročných celků,
- tendence k postupnému narůstání rozpočtu na straně potřeb příspěvkové organizace (s.r.o., a.s.)
- rozpočtové dopady.

V některých případech měst byl zaznamenán navazující trend – po zřízení příspěvkových organizací na municipální úrovni je postupně zvažována transformace na obchodní společnosti. Častými argumenty k přeměně společnosti v obchodní společnost (většinou a.s., s.r.o.) jsou vyšší flexibilita společnosti (manažerská a ekonomická), výhodnější daňové aspekty a také ošetření rozpočtových municipálních dopadů.

Zaměstnanost, která je tedy iniciována sportem institucionálně je z hlediska udržitelného rozvoje nejvýznamnější, neboť zahrnuje rámcové oblasti:

- státní správy,
- samosprávy,
- a účelových, či obchodních organizací měst a obcí, zabezpečujících přednostně rozvoj sportu (i sportu pro všechny) a rozvoj komunální rekreace.

3 Dopady sportu a odvětví volného času na zaměstnanost vybraných odvětví

Sport se stále zřetelněji projevuje na trhu práce. Je integrální součástí volného času a také jednou z nejvíce globalizovaných aktivit. Podle Rychteckého

(2006) k významným indikátorům efektivity sportovního sektoru kromě účasti občanů ve sportu patří i rozvoj profesionalizace a kvalifikace osob, které sport řídí a spravují. Ve sportovním sektoru třídíme pracovní profese (povolání) na dvě kategorie:

- a) sportovní aktivity a
- b) ke sportu vztažené aktivity.

Základní členění podle těchto kategorií charakterizuje následující tabulka:

Tab. 1. Mezinárodní klasifikace povolání dle vybraných profesí

Sportovní aktivity (NACE 92.6)	Ke sportu vztažené aktivity (NEARS 92.6)
Profesionální sportovci	Profesionální manažeři
Sportovní funkcionáři	Sportovní lékaři
Cvičitelé různých sportovních aktivit	Učitelé tělesné a sportovní výchovy
Sportovní instruktoři	Specializovaní sportovní fyzioterapeuti
Sportovní trenéři	Funkcionáři, pořadatelé profesionálních soutěží
	Sportovní žurnalisté
	Výrobci a prodejci sportovního zboží
	Správa a údržba tělovýchovných zařízení

(zdroj: Vocasport, 2004)

V České republice lze sledovat zaměstnanost podle jednotlivých sektorů v rámci statistických šetření ČSÚ a pod označením OKEČ (92.6).

Zaměstnaností potenciál, který s sebou přináší rozvoj sportu a profesí na něj navazujících je značný. Podle statistických údajů EU (Vocasport, 2004) se zvýšil počet kvalifikovaných sportovních profesionálů od roku 1990 v EU několikanásobně a jejich počet je v současnosti trhem požadován na 800 000 až 1 000 000.

Nejvyšší zaměstnanost má v EU v oblasti sportu Velká Británie a Irsko – cca 0,95 % resp. 0,65 % z celkové zaměstnanosti obyvatelstva země. Česká republika je v průměru EU s 0,33 %. Rozložení zaměstnanosti v jednotlivých pásmech – vztupně podává tabulka 2:

Tab. 2. Zaměstnanost ve sportovním sektoru v EU (země udány vzestupně)

0,1 – 0,3 % zaměstnanosti	Vzestupně: Polsko, Maďarsko, Slovensko, Itálie, Řecko, Lucembursko, Estonsko, Portugalsko, Lotyšsko, Litva
0,3 – 0,6 % zaměstnanosti	Německo, Česká republika, Belgie, Španělsko, Francie, Rakousko, Finsko, Dánsko, Kypr, Holandsko, Malta
0,6 – 1,0 % zaměstnanosti	Švédsko, Irsko, Velká Británie

(zdroj: Camy, Clijsen, Madella & Pilkington, 2002)

Cestovní ruch a sportovní aktivity

Oblast cestovního ruchu motivované sportem je odborníky považována za jednu z nejperspektivněji se rozvíjejících a pro ekonomiky evropských států důležitou oblast. Bezprostředním důvodem k tomuto tvrzení je prokazatelná změna zvyklostí spotřebitelů a turistů, která je podmíněna trvalejšími změnami v životním stylu. Cestovní ruch motivovaný sportem je inovačním produktem, který nabízejí celé regiony a firmy, aby přizpůsobily již existující produkty a služby novým podmínkám a přilákaly tak do regionu další nové zájemce. Tento směr cestovního ruchu umožňuje regionům snížit extrémní sezónní výkyvy návštěvnosti a rovněž podchytit klientelu s mimořádnou kupní silou.

Podle mezinárodních výzkumů prováděných WTO/IOC v oblasti cestovního ruchu je rozlišováno devět dimenzí trávení volného času. Bližší členění podává následující tabulka:

Tab. 3. Devět dimenzí trávení volného času

Sport	sportovní aktivity
	adrenalinový sport
	sportovní akce
	kulturní události
	muzeum
Kultura	hudební akce
	kino, divadlo
	jiné akce
Relaxace/ zábava	dobré jídlo
	péče o tělo
Společenská dimenze	setkávání s přáteli
	setkávání s příbuznými
	„chození na skleničku“

Výkony/participace	osobní trénink
	sdužování
	koničky
Multimédia/aktivně	počítače
	internet
Slunce/pláž	pláž
Open air	hory
	exkurze
Multimédia/pasivně	sledování TV
	video

Pramen: WTO/IOC

Na nejpreferovanějších místech motivů cestování se v celoevropském měřítku umístily podle Valls & Suleda (2001) tyto tři motivy dovolené:

- koupání,
- návštěva přátel a známých a
- rekreační pobyt.

V Rakousku, které je z hlediska cestovního ruchu na jednom z prvních míst v Evropě udává 47 % všech hostů jako motiv zimní nebo letní sport. Jako relevantní druhy sportu byly uváděny: alpské lyžování, běh na lyžích, jiné zimní sporty, tenis, jízda na koni, cyklistika a jiné letní sporty.

Studie, prováděná v Rakousku (Felderer et al., 2006) uvádí, že průměrně 25 procent všech dopadů cestovního ruchu v Evropě je generováno sportem. Podle téže studie bylo možno v Evropě vytvořit 1,75 mil. pracovních míst. Dále zde působí rovněž nepřímé efekty dané oblasti, čímž se počet pracovních míst v Evropě zvýší průměrně na 4 mil.

4 Sportovní akce významného mezinárodního a národního charakteru a jejich vliv na zaměstnanost

Ekonomické přínosy, užitek, náklady, které jsou spojeny s každou sportovní akcí byly modelově podrobněji rozepsány v odborné literatuře (Mayer, Ahlert, 2000; Hobza, Rektořík, 2006, atd.). Vedle přímo generovaných efektů dochází k indukovaným efektům, multiplikačnímu působení na bezprostřední okolí a externím (externalitním) efektům, které jsou pozitivní (zdraví, výkonnost, atd.), tak i negativní (ekologie, hluk, atd.). Velkým nedostatkem vypočítaných ekonomických výsledků velkých sportovní akcí je značný rozptyl dopadů (na HDP i zaměstnanost), vykazovaných v nezávislých studiích různých autorů.

Doposud neexistuje jednotná metodika výpočtu výsledných efektů, neboť s tímto typem akcí je spojeno množství externalit, jejichž hodnocení je z hlediska ekonomických efektů mnohdy problematické.

Dopady na zaměstnanost se počítají prostřednictvím produktivity práce a srovnání s celkově vytvořenou přidanou hodnotou a souběžně i impulzu pro zaměstnanost v návazných oborech činnosti. Na exemplárně vybraných příkladech velkých sportovních akcí nejrůznějšího rozsahu je dokumentována úroveň ekonomického přínosu i zaměstnanost, která tyto akce z dlouhodobého hlediska provází (Felderer et al., 2006):

- Mistrovství světa v lehké atletice v Helsinkách v roce 2005

Odhady pořadatele hovoří o celkovém ekonomickém efektu mistrovství světa na ekonomiku země v celkové výši 130–150 mil. euro. Z dlouhodobého hlediska se zvýšila zaměstnanost v důsledku této akce o cca 1 200 pracovních míst. Kromě toho mělo mistrovství světa v lehké atletice značný vliv na cestovní ruch.

- Zimní olympijské hry 2006 v Itálii

Hry vyvolaly přímé a nepřímé investice v celé italské ekonomice ve výši 17,4 mld. euro. Jako výsledek předpokládaných dopadů na italskou ekonomiku tak bylo prezentováno cca 57 000 nových pracovních míst, studie však neudává počet trvale vytvořených míst pro region. V důsledku konání zimních olympijských her se dokonce zvýšil národní produkt (HDP) Itálie o 0,2 %.

- Mistrovství světa v kopané v roce 2006 v Německu

Celkový přínos na ekonomiku země je 0,5 % hrubého domácího produktu. Celkový impulz německé ekonomice byl odhadnut na 10 mld. euro. Ve studii je zvažováno zvýšení zaměstnanosti v roce pořádání mistrovství světa o 40 000 pracovních míst. Protože s výrazným dopadem na trh práce konkrétního odvětví je možné počítat za předpokladu, že odpovídající práci je možno odvést pouze v místě konání, neboť tyto práce a výkony lze jen stěží dovážet, profituje z mistrovství světa zejména stavebnictví a řemeslná výroba, náročná na pracovní sílu a to cca 20 000 pracovními místy, která však nejsou trvalého charakteru.

- Mistrovství Evropy ve fotbale v roce 2008 v Rakousku a ve Švýcarsku

Přímo v Rakousku bylo touto mezinárodní akcí plánováno 384 mil. euro přidané hodnoty, z toho cca 90 mil. euro připadlo na investice do infrastruktury, 73 mil. euro do oblasti médií, reklamy a sponzoringu a největší část ve výši 220 mil. euro připadla na cestovní ruch. Šampionát EURO 2008 podle propočtů reprezentovalo cca 8 600 pracovních míst především v oblasti cestovního ruchu, která sice nejsou trvalého charakteru, ale v důsledku rozvinutější infrastruktury bude tato oblast prezentovat trvalé zvýšení zaměstnanosti cca 2 tis. pracovníků.

Pořádání velkých sportovních akcí má svoje nesporná pozitiva, ale také některé záporné stránky. K pozitivům patří především externalitní efekty: zvýšení povědomí o oblasti, zvýšení prestiže pořádající země, přímý ekonomický efekt, výrazná podpora zaměstnanosti v době před a v průběhu pořádání sportovní akce, vybudování moderní sportovní infrastruktury, atd. Negativním projevem však bývá zvýšení cenové úrovně v příslušné oblasti, přebytek sportovních kapacit po hrách, negativní vlivy na ekologii, upevňování vládních struktur v důsledku významnosti akce, vzrůst nacionalismu, ale také náhlý vzrůst a pokles zaměstnanosti v příslušném regionu.

Výsledně však dochází k ustálení hrubého domácího produktu a zaměstnanosti na vyšší, než původní hladině, což je kromě prestiže pro pořádající zemi jedním z hlavních motivátorů pro pořádání světových akcí.

5 Podnikatelský sektor

Vlády mnoha rozvinutých zemí Západu si uvědomují význam sportu pro všestranný rozvoj hospodářství, proto nechávají zpracovávat pro svá ministerstva expertizy, ve kterých je komplexněji vyhodnocován vliv sportu na jednotlivá odvětví národního hospodářství. Komplexnější studie v současné době (např. Felderer et al., 2006) však nehodnotí pouze hospodářský efekt, ale hodnotí vliv sportu včetně zdravotních aspektů.

Pro Německo zpracovával Weber (1995) komplexnější studii, která zaujala svým systematickým pohledem na sport a jeho ekonomické působení v oblasti zaměstnanosti a vlivu na rozvoj jednotlivých sektorů hospodářství. Systematický přístup spočíval v analytickém rozkladu jednotlivých iniciačních vztahů mezi jednotlivými obory národního hospodářství, přičemž byl především analyzován podíl sportu na jednotlivých vzájemných koordinačních vztazích mezi předmětnými obory. Následující tabulka shrnuje zaměstnanost v jednotlivých

oborech německého hospodářství (západní spolkové země Německa) a je i vodítkem pro zkoumání zaměstnanosti iniciované sportem v jiných zemích.

Tab. 4. Zaměstnanost podle oborů

Obor	zaměstnanost iniciovaná sportem (tis.)
Podnikatelské subjekty nabízející produkty sportu	81,9
Obchod se sportovním zbožím	64,2
Výroba sportovního zboží	29,5
Tisk	11,4
Rozhlas a televize	0,3
Stavebnictví	19,0
Pohostinství	6,7
Autoopravny	2,8
Poradenské a náborové agentury	4,6
Veřejná silniční doprava	1,9
Železnice	0,9
Zprostředkovatelské služby pro cestovní ruch	3,7
Benzinové stanice	3,2
Pojišťovny	0,3
Obchod a výroba potravin	1,0
Loterie a hry	0,1
Celkem	231,4

(Zdroj: Weber et al., 1995, s. 280)

Z tabulky je zřejmé, že velký význam pro zaměstnanost mají v podnikatelském sektoru především spotřeba obyvatelstva v oblasti sportovního oblečení a vybavení, výroba a obchod sportovním zbožím, cestovní ruch iniciovaný sportem, stavebnictví a média.

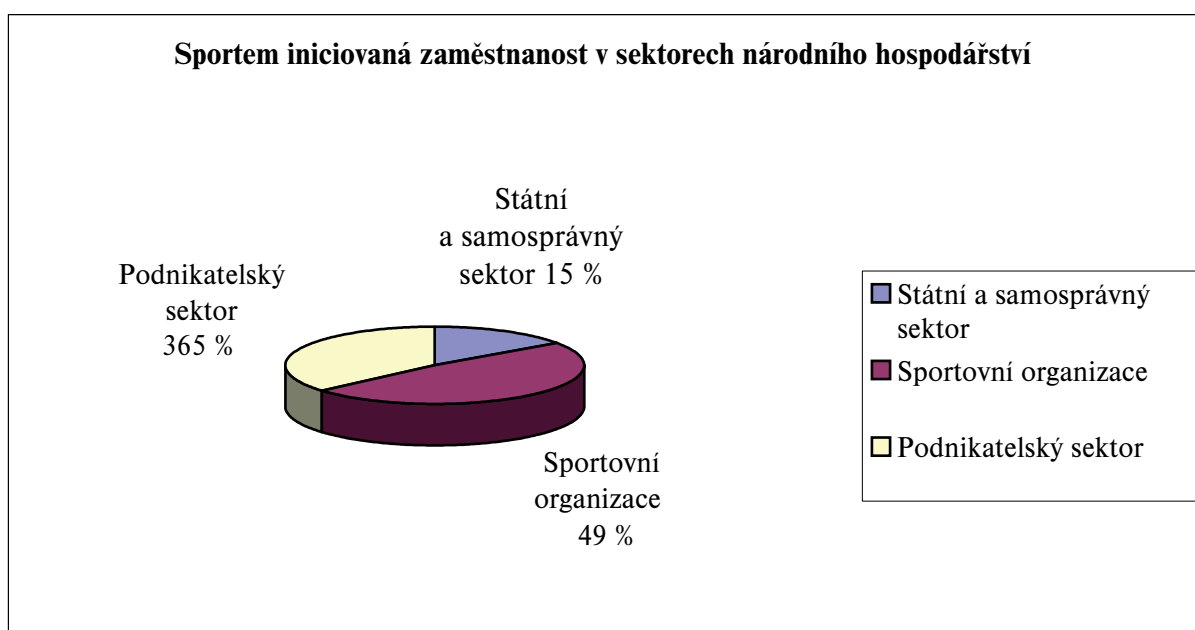
Celkový podíl zaměstnanosti všech sektorů národního hospodářství podle Webera (Weber et al., 1995) je charakterizován těmito podíly (viz. tabulka 5):

Tab. 5. Zaměstnanost podle jednotlivých sektorů

Sektor	Zaměstnanost ³ (tis. osob)
Státní a samosprávný sektor	103,2
Sportovní organizace	327,0
Podnikatelský sektor	246,0
Celkem	676,2

(Zdroj: Weber, et al., 1995, s. 282, 283)

Rozložení zaměstnanosti graficky a v procentech znázorňuje graf 1:

Graf 1 Sportem iniciovaná zaměstnanost v sektorech národního hospodářství

Od roku 1995 došlo však k výrazným posunům směrem k profesionalizaci a komercializaci sportu, neboli relace mezi podnikatelským sektorem a sportovními organizacemi se mění ve prospěch podnikatelských subjektů, rovněž nárůst je předpokládán u celkové zaměstnanosti vyvolané sportem, vzhledem k současným společenským trendům.

³ Zaměstnanost neudává přímý počet zaměstnaných pracovníků v příslušném sektoru, ale celkový počet pracovníků, zabezpečujících přímo, či nepřímo danou oblast

6 Práce dobrovolníků a zaměstnanost

Podle Badelt & Hollerweger (2001) je práce dobrovolníků definovaná jako „pracovní výkon provedený ve prospěch druhých bez nároku na monetární plnění“ může zahrnovat nejrůznější činnosti, především je však známá v sociálních službách, charitativní činnosti, církevní službě a sportu. Bez dobrovolné práce především ve sportu, by nebyla možná ani prostá existence tisíců sportovních klubů a jednot, je tedy v této oblasti nezbytností.

Při definování role dobrovolníků v oblasti sportu je účelné připomenout obecné rozdělení na vzájemně a obecně prospěšné činnosti. Vzájemně prospěšná dobrovolná činnost je typická ve sportovní oblasti, kdy členové oddílů dobrovolně vykonávají určitou činnost pro oddíl, načež mohou požívat výhody tohoto členství. Obecně prospěšná činnost je více využívána u vzdělávání, v sociálně zdravotní oblasti, charitativní a církevní činnosti, atd.

Dobrovolná práce (která bude zevrubně hodnocena v dalším textu podle vybraných zemí Evropy) má velký vliv na zaměstnanost, neboť vytváří rámec sportovního hnutí v každé zemi, na který navazuje přímo i nepřímo v nejrůznějších formách zaměstnanost iniciovaná sportem, výkonnostní a vrcholový sport a zaměstnanost v návazných oborech hospodářství (viz. kapitola 4) .

Dobrovolnictví ve vybraných zemích⁴:

Česká republika

V České republice nejsou bohužel k dispozici souborné informace o dobrovolné práci ve sportovním hnutí. Její hodnotu lze pouze aproximovat z údajů o hospodaření v českých sportovních svazech a z jejich členské základny a majetku. V roce 2006 byl evidován celkový počet členů v českých sportovních svazech (vč. střešních organizací) ve výši 2,8 milionu (údaj z Expertní komise MŠMT k 1. 3. 2006). Celkový majetek těchto organizací činil cca 50,2 mld. Kč. Příspěvek dobrovolné práce k návazné činnosti a zaměstnanosti, plynoucí z péče o tento rozsáhlý majetek a provoz těchto zařízení je zcela určitě významný.

⁴ Údaje o dobrovolné práci z vybraných zemí EU (Rakouska, Německa, Anglie, Švédsko a Finsko) byly čerpány ze studie Felderer et al, (2006), zpracované pro Úřad spolkového kancléře Rakouska.

Rakousko

V Rakousku byl proveden Ekonomickou univerzitou ve Vídni a ústavem Oesterreichisches Spendeninstitut výzkum, který přináší bližší poznatky o dobrovolné práci ve sportovním hnutí. Bylo zjištěno, že ve sportu v průměru připadá na jednoho dobrovolného pracovníka 2,95 hodiny týdně. Při výpočtu (extrapolaci) zaměstnanosti tato hodnota odpovídá cca 30 300 plných pracovních úvazků. Pouze sociální služby v Rakousku vykazují, a to podstatně více přepočtených pracovních úvazků z dobrovolné práce – cca 83 000.

Německo

V rámci studie o dobrovolné práci bylo zjištěno, že ze zhruba 12,3 mil. osob mezi 16 a 69 lety, které jsou registrovány jako aktivní členové sportovních spolků, se cca 4,4 mil. kromě sportování věnuje také dobrovolnickým činnostem, přičemž 87 % dobrovolníků investuje do dobrovolné práce až 5 hodin týdně. Dobrovolnická činnost je ponejvíce vykonávána na venkově a v malých městech do 20 000 obyvatel.

Anglie

Dobrovolníci ve sportu působí ve 106 400 klubových sportovních spolcích, které vykazují celkem 8 milionů členů. Celkově byla vyčíslena jejich dobrovolná práce na cca 720 000 ekvivalentů plných pracovních úvazků. Ekonomický přínos této práce je odhadován na 20 mld. Euro.

Švédsko

Více jak 500 tisíc Švédů pracuje jako dobrovolník ve sportovních organizacích, což je cca 6 % obyvatelstva. Odhaduje se, že tato činnost odpovídá hodnotě ve výši 1,5 mld. Euro ročně. Sportovní organizace ve Švédsku, kterých je 22 000 mají v současnosti cca 4,5 mil. členů.

Finsko

Ve Finsku je velký podíl dobrovolníků ve sportovních organizacích dán především základní orientací celého sportovního hnutí v zemi na sport pro všechny, přitom méně jak 3 % sportovních klubů má profesionální sportovce. Dobrovolnictví je stejně jako v České republice základem sportovní kultury. Více jak jedna pětina obyvatelstva (přes 1,2 mil. obyvatel) je členem nějakého sportovního spolku, v tom je zahrnuto cca 500 tisíc dobrovolníků. Celková

hodnota práce, kterou dobrovolníci vykonávají je odhadována na 1,5 mld. Euro ročně.

Z uvedeného výčtu dobrovolné práce ve vybraných zemích Evropské unie lze vyvodit její značný význam pro současné hospodářství i zaměstnanost. V návaznosti na vytvářenou infrastrukturu, profesionální sport a mediální vliv tak vytváří komplex, jenž ovlivňuje významný podíl obyvatelstva, což představuje nové pobídky pro další možný růst v této specifické oblasti.

ZÁVĚR

Článek zachycuje pouze vybrané a perspektivní oblasti zaměstnanosti, které jsou potencovány sportem a odvětvím volného času. Systematické vymezení této široké a komplikované oblasti není předmětem uvedeného textu, neboť na problematiku hodnocení vlivu sportu a odvětví volného času na HDP a zaměstnanost příslušné země prozatím nejsou vytvořeny jednotné ani metodické, ani statistické standardy.

Sport a s ním úzce související vědní a studijní obor rekreologie (se svými nově koncipovanými specializacemi) má vysoký budoucí potenciál ve vztahu k zaměstnanosti. Obecně platí, že rostoucí profesionalizace ve sportu, zvýšený zájem o pohyb, zdraví a tělo, jako faktorů životního stylu, bezprostředně přispějí v dalších letech k tomu, že bude zapotřebí stále více specializovaných pracovních sil. Přitom se předpokládá, že se bude tato oblast nadále samostatně dynamicky rozvíjet. Toto tvrzení je také založeno na tom, že do sportovních, rekreačních a ostatních volnočasových aktivit je v současné době intenzivně investováno velké množství finančních prostředků. Dalším podpůrným argumentem je ten fakt, že práce spojené s volnočasovou problematikou a sportovním cestovním ruchem jsou velmi náročné na práci a pracovní sílu.

V současném, dynamickém prostředí je proto třeba proniknout do oblastí, které nebyly z pohledu zaměstnanosti dosud využité a vyvinout nové profese odpovídající potřebám a tak vytvořit dodatečné efekty pro zaměstnanost. Studijní obor rekreologie a její aplikované specializace jsou jednou z možností, jak podchytit vznikající zaměstnanostní potenciál v oblasti, která se neustále rozšiřuje, zdokonaluje a také profesionalizuje. Vzrůstající akcent na zdravotní stránku lidského kapitálu a vzrůstající nebezpečí civilizačních onemocnění dále rozšiřují již tak dosti široké možnosti současné nabídky oboru rekreologie i v oblastech biologicko-medicínských.

REFERENČNÍ SEZNAM

- Badelt, C., & Hollerweger, E. (2001). *Das Volumen ehrenamtlicher Arbeit in Österreich*. In: Paper No.6, Wien: Wirtschaftsuniversität Wien.
- Camy, J., Clijsen, L., Madella, A., & Pilkington, A. (2002). *The social dialogue in the sport sector and its impact on the future of qualifications in Europe*. In: Proceedings of the 7 th annual congress of the European College of Science. Athens: Pashalidis Medica Publisher.
- Felderer, B. et al. (2006). *Sport und Ökonomie in Europa*. Wien: SpEA.
- Helmenstein, C. et al. (2004). *Ökonomischer Nutzen Betrieblicher Gesundheitsförderung*. In: Studie im Auftrag des Bundeskanzleramts. Sektion Sport, Wien
- Hobza, V., Rektořík, J. et al. (2006). *Základy ekonomie sportu*. Ekopress. Praha.
- Hobza, V., & Cikl, R. (2008). Míra programové podpory sportu a tělovýchovy ze státního rozpočtu a její vliv na sportovní prostředí v České republice. *Česká kinantropologie*, 12(1), 29–48. Praha: ČKS. ISSN 1211–9261.
- Mayer, B., & Ahlert, G. (2000). *Die ökonomische Perspektiven des Sports*. Empirische Analyse für die Bundesrepublik Deutschland. Schorndorf.
- Rychtecký, A. (2006). *Profesionalizace a vzdělávání ve sportovním sektoru*. In: *Postavení, organizace a financování sportu v České republice*. (Sborník příspěvků). Praha: Olympia
- Vocasport. (2004). ESF Project. Praha: FTVS, Univerzita Karlova Praha.
- Weber et al. (1995). *Die wirtschaftliche Bedeutung des Sports*. Verlag K. Hofmann. Schorndorf.
- WTO/IOC (2001). *Sport and Tourism*. Introductory Report. Madrid
- Zákon č. 198/2002 Sb. o dobrovolné službě

Ing. Vladimír Hobza, Ph.D.
Katedra rekreologie
FTK UP Olomouc
Tř. Míru 115
771 11 Olomouc
hobzav@ftknw.upol.cz

SPORT AS A PROSPECTIVE POTENTIAL FOR EMPLOYMENT IN THE EU STATES

Employment and economic growth are monitored as two of the most important goals within the Lisbon strategy, which should make Europe the world's most dynamic and competitive region in the coming years. Governments of member states have not yet fully recognized the growth and employment potential of sport and leisure time industry. The valuation is very complicated and even though some analyses were already published in developed countries, the practical use is at the beginning.

Case studies prove potential growth of employment in selected fields initiated by development of sport and leisure time industry. These fields include tourism, production and selling of sport equipment, services (physical condition), sport events, professional sport, media etc.. The Czech Republic has an employment in sport of 0,3% which is just an average within the EU. Europe will need around 800 000 to 1 million professional experts for sport and leisure time. Considering this, all related fields of study in sport and free time management are very perspective.

In the current dynamic environment, it is necessary to look closer to fields that were not yet fully used for employment and to establish new professions for fulfilling new needs, which will have an additional effect on employment. Therefore the employment potential with asserting oneself on the labour market has become one of significant factors in creating new curricula in recreology. The new curricula are prepared in connection with the project of European social funds.

Key words: *sport, employment, leisure time industry, lifestyle, recreology*